

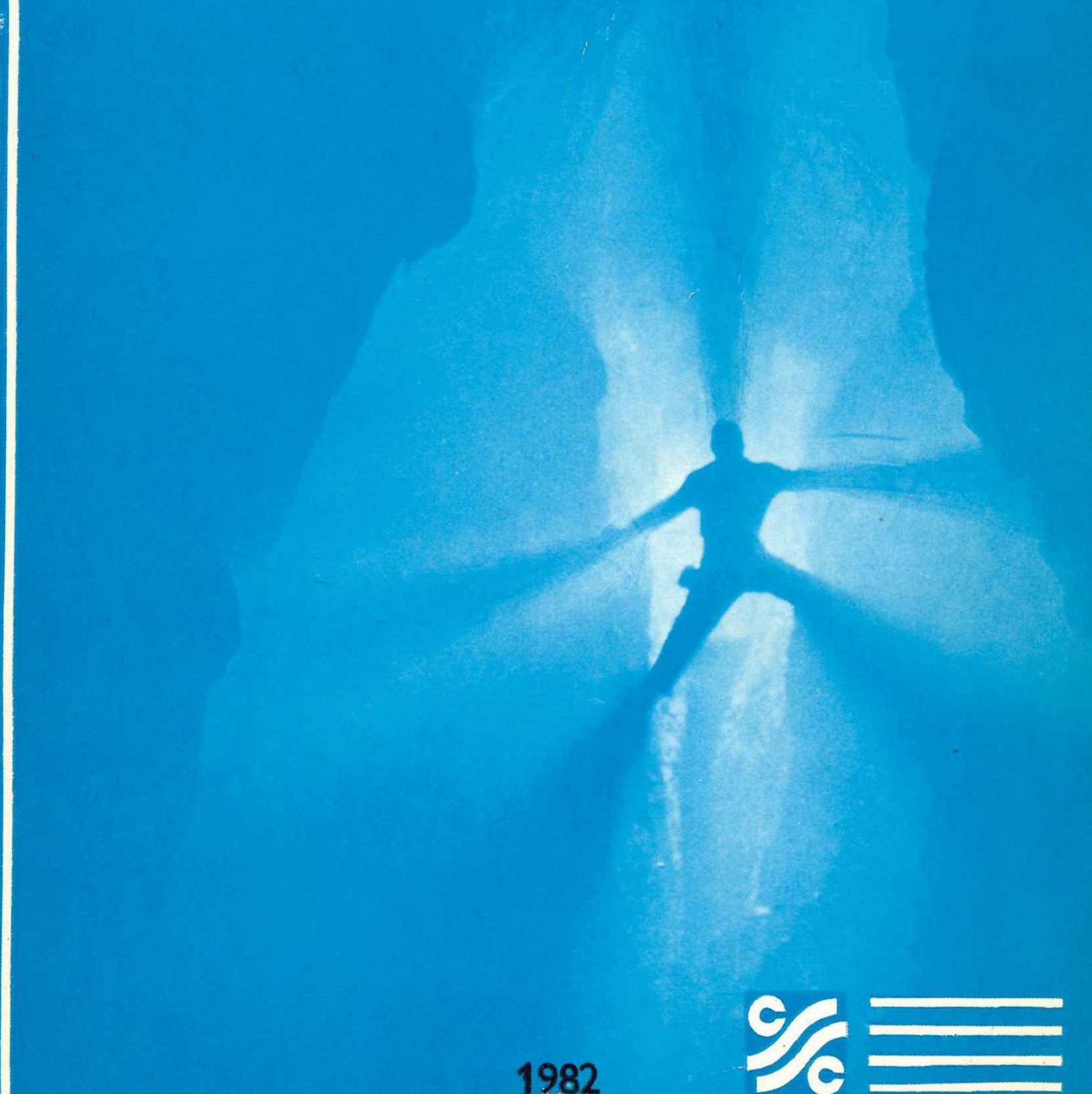

FEDERATIA ROMANA DE TURISM-ALPINISM
COMISIA CENTRALA DE SPOLOGIE SPORTIVA

BULETIN SPEOLOGIC

INFORMATIV

nr. 6

1982

PEŞTERI DIN SECTORUL SUPERIOR AL VĂII ȚESNA (MUNȚII MEHEDINȚI)

George Ponta, Adrian Solomon
C. S. „FOCUL VIU” - București

La 12 km nord de Băile Herculane se află confluența văii Țesna cu valea Cernei. În valea Țesna apar două sectoare de calcare separate de formațiuni cristaline, care aflorează în zona mijlocie a văii.

Nota de față și-a propus drept subiect peșterile și evenele care au fost găsite în sectorul superior al văii Țesna (valea La Scări, valea Purcărete și valea Prăgușul) precum și două peșteri care au fost cartate în bazinul superior al văii Coșuștea (fig.1). Prezentarea celor două obiective carstice în această notă o considerăm oportună datorită distanței mici dintre cele două zone, iar pînă în prezent în bazinul superior al văii Coșuștea nu au fost găsite alte peșteri și nu am considerat utilă prezentarea lor într-o lucrare separată.

HIDROGRAFIA

Valea Țesna este affluent pe stînga al văii Cerna, avînd la confluență un debit mediu de 25-30 l/s. În timpul verilor secetoase sectorul de vale cuprins între cascada Țesnei și Cerna este sec datorită ponorului din aval de cascadă. Bazinul de recepție al Țesnei este de aprox. 20 km^2 . Din punct de vedere geomorfologic valea prezintă un sector de chei cu o energie de relief mare, cu numeroase cascade și repezișuri. Cheile se îngustează în sectorul superior formînd canionul Țesnei, care se termină la baza unei cascade. În amonte de cascadă valea se largeste, iar formațiunile calcaroase apar numai pe versanți mai sus de curba de nivel de 900 m. Valea este largă (cu ex-

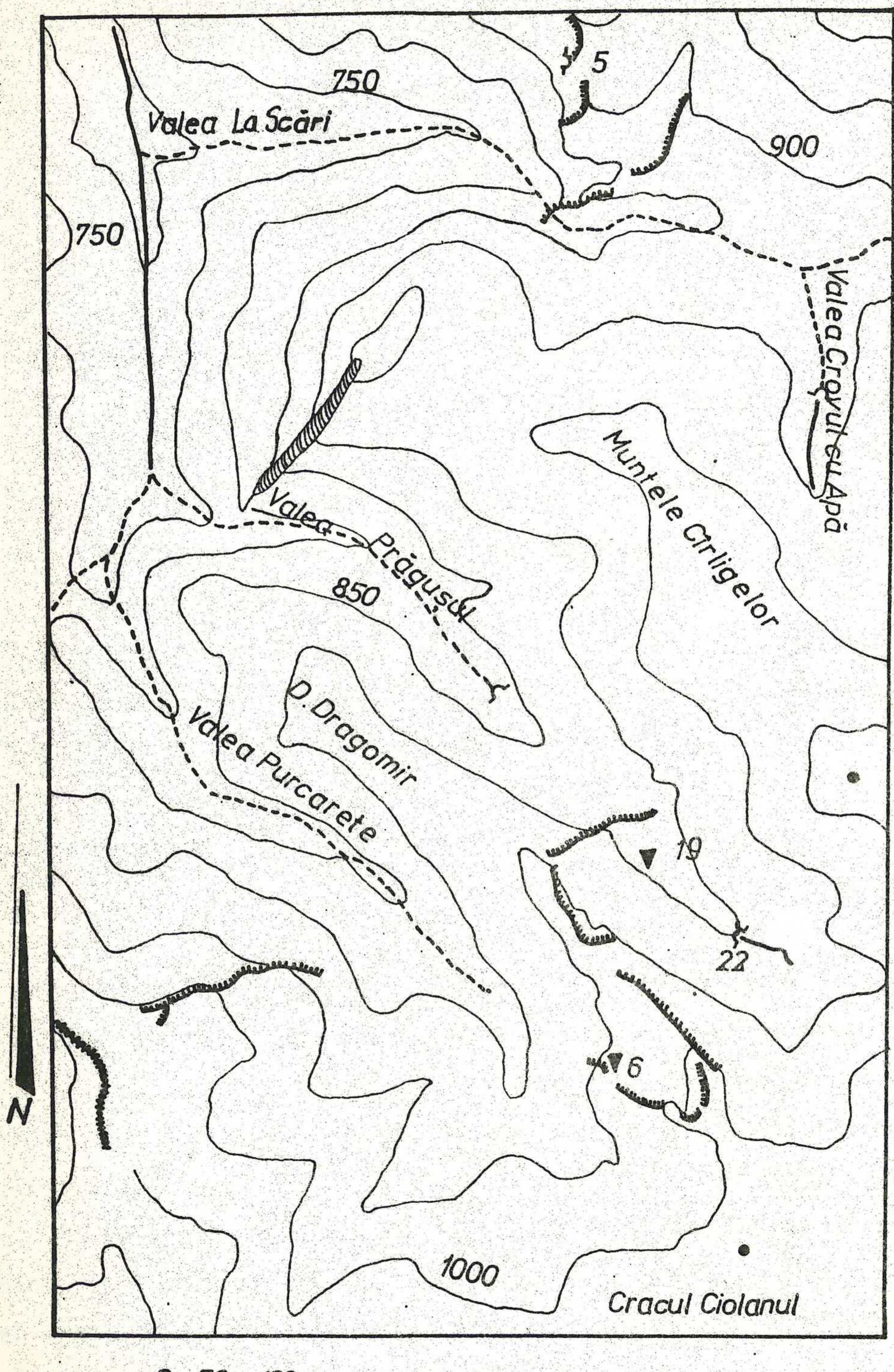

fig. 1

tindere maximă în zona de confluență cu valea La Scări) revenind la forma inițială în locul de aflorare în talvegul văii a formațiunilor carbonatice. Apariția acestor formațiuni este marcată de săritori care dau și numele locurilor, ca valea La Scări, Prăgușorul Mic și Prăgușorul Mare. În amonte de aceste calcare talvegul este dezvoltat pe formațiuni cristaline, ceea ce determină văi largi cu energie de relief mai scăzută ca în zonele de roci carbonatice.

GEOLOGIA

În acest capitol de geologie vom prezenta cîteva date despre formațiunile care sînt străbătute de valea Țesnei de la confluență cu Cerna în amonte, fără a face o prezentare generală a zonei.

În zona de confluență a văii Țesna cu valea Cernei apar în talveg gresii liasice, care sînt acoperite de formațiunile wiflișului (senonian). Aceste formațiuni de fliș se dezvoltă pînă la cota de 500 m altitudine (măsurată la nivelul talvegului) de unde încep să apară formațiunile carbonatice cu o extindere de 1200 m de-a lungul văii, pînă la altitudinea de 700 m. Calcarele sînt de culoare albă-cenușie, masive, puternic tectonizate. Calcarele vin în contact cu formațiunile cristaline ale autohtonului Danubian, care aflorează între 700 m și 900 m altitudine. Aceste formațiuni cristaline apar pe hărțile geologice încunjurate de o bandă îngustă de gresii datată silurian-devonian, întîlnită pe versantul drept al Țesnei, în aval de confluență cu valea La Scări.

În amonte formațiunile cristaline au intercalate o bandă de calcar cu o lățime de cîteva sute de metri. Pe valea Prăgușul apar două benzi de calcar, care cuprind între ele formațiuni de fliș. Acestea se continuă spre Piatra Coșuștei, în zona Crovului cu apă. În amonte de a doua bandă calcarele sînt în contact cu formațiunile cristaline, ocupînd toată suprafața mai sus de altitudinea de 970-1000 m. Altitudinea maximă de aflorare a calcarului este pe cra-

cul Dragomir, culme în care sunt dezvoltate și două din avenele ce vor fi prezentate în rîndurile următoare.

CONSIDERATII HIDROGEOLOGICE

Vom prezenta cîteva date despre situația hidrogeologică și încercările de determinare a direcțiilor de curgere în subteran.

Din cele cîteva date geologice prezentate s-a putut observa o alternanță de formațiuni carbonatice cu formațiuni impermeabile. Contactul dintre aceste două tipuri de formațiuni este marcat prin pierderi difuze de apă la nivelul talvegului, care alimentează izvoarele din perimetru. Începînd din aval spre amonte avem următoarele puncte de intrare a apei în subteran:

1. pe valea Țesna, în aval de cascadă (cota 530 m). Această insurgență a fost verificată de I. Povară cu fluorescenă, punctul de apariție al trisorului fiind în izvoarele din marginea șoselei Băile Herculane-Tg. Jiu, la km 11.

2. pe valea La Scări, în sectorul superior numit valea Crovului cu Apă. Acest ponor apare la contactul formațiunilor flișoide cu cele carbonatice, pierderea fiind de 0,1 l/s. Insurgența drenează un izvor de mici dimensiuni. Ponorul nu a fost verificat cu trasori.

3. pe valea Prăgușului apar două ponoare, unul în amonte de Prăgușul Mare, iar al doilea în amonte de Prăgușul Mic. Ambele insurgențe sunt de mici dimensiuni și apar la contactul formațiunilor carbonatice cu flișul, respectiv cu formațiunile cristaline. Aceste insurgențe nu au fost verificate cu trasori. În urma cartării hidrogeologice au fost puse în evidență mai multe izvoare în bazinul Țesnei, cu debite mici, dar distanță de la ponoare pînă la acestea este mare.

Au fost localizate trei ponoare deasupra cristalinului, care ar putea să alimenteze izvoarele Coșuștei. Acestea au un debit

mare, iar bazinele lor de recepție nu se cunoaște exact. Dacă această ipoteză va fi confirmată în urma unor marcări viitoare, atunci se va putea trasa exact cumpăna de ape dintre cele două bazine hidrografice, ale Cernei și ale Coșuștei, deoarece creasta morfologică nu corespunde cu cea hidrogeologică.

PREZENTAREA PEŞTERILOR

În catalogul peșterilor din România valea Țesnei este limitată dintre două sectoare, încât versantul drept are numărul 2143, iar versantul stîng 2145. Peșterile, care le vom prezenta, sunt în bazinul superior al Țesnei și fac parte din 2143. Ultimele două fac parte din bazinul superior al Coșuștei (2125). Toate cavitățile sunt nou descoperite.

2143 **PESTERA DE LA SCARI** (fig.2) Catalog 5. 1

1. Explorare: Munteanu Doru, Mircea Dușa, Hanumolo S., George Ponta, Halași Gabor (Liliacul Arad) - 29 iunie 1978.

2. Localizare: Altitudine relativă 170 m, absolută 900 m.

De la confluența văii La Scări cu valea Țesna se poate observa în versantul drept al văii La Scări intrarea unei peșteri la baza peretelui de calcar.

3. Descrierea peșterii: Dimensiunile deschiderii - 5 x 5 m.

Intrarea peșterii este orientată spre sud-vest și are o formă ovală de 5 x 5 m. Peștera este formată dintr-o galerie al cărei teavan coboară spre interior. La 6-7 m de intrare sunt două săritori de 1,7 m după care galeria se îngustează mult, iar înălțimea ei este de 1,2 m, în final coborînd la 0,4 m. Peștera este dezvoltată pe o fractură cu direcție NE-SW. Cota de + 7 m a fost atinsă într-un horn din zona centrală a peșterii.

2143 **GAURA LUI ZDIRNA** (fig 3.). Catalog 22 2

1. Explorare: Data descoperirii - 16 iulie 1979, Roată Sorin și Ionescu Ion. Cartare: C.S. "Focul Viu" - Lucia Stroe, Doru Munteanu, George Ponta.

fig. 7

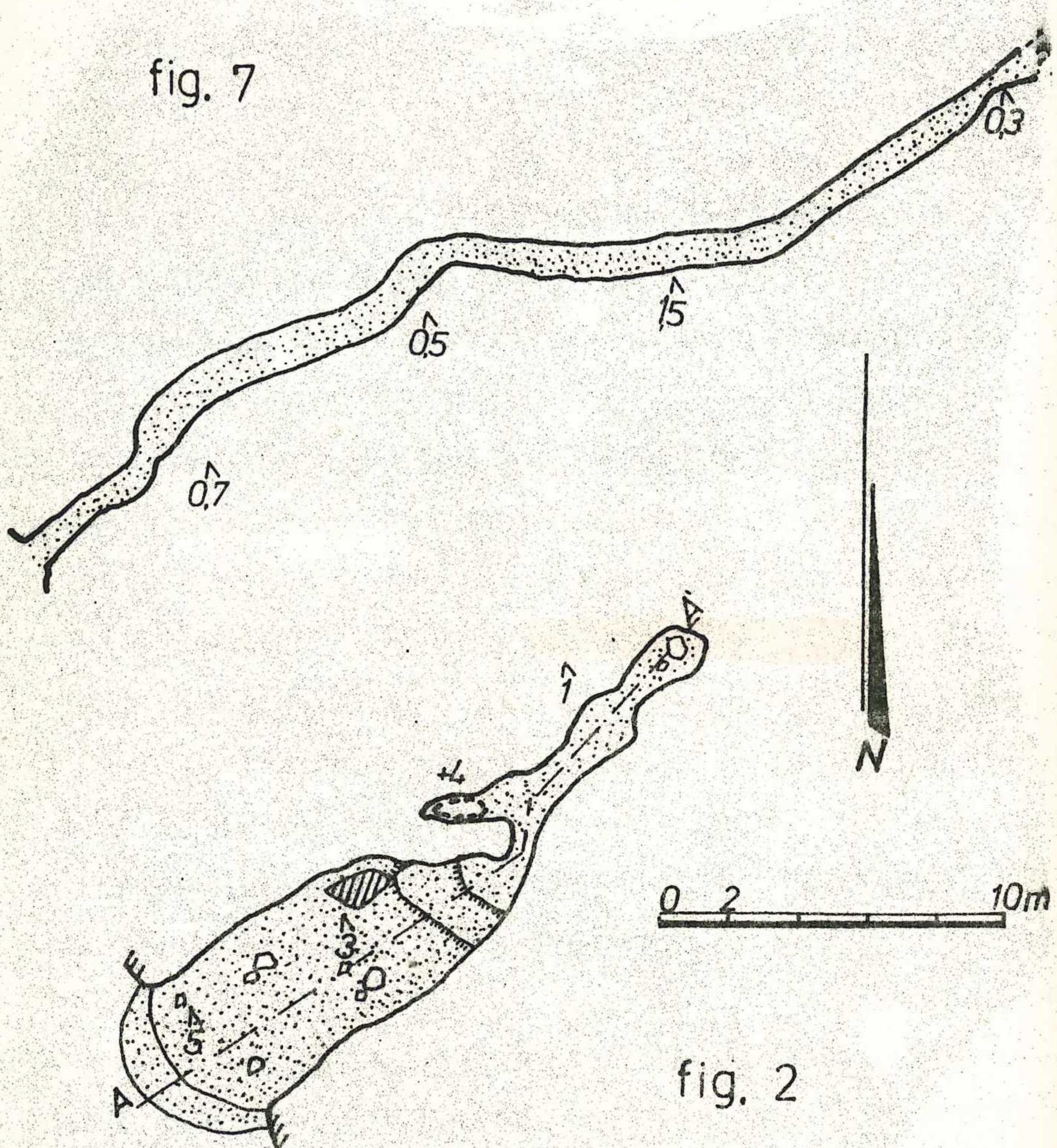
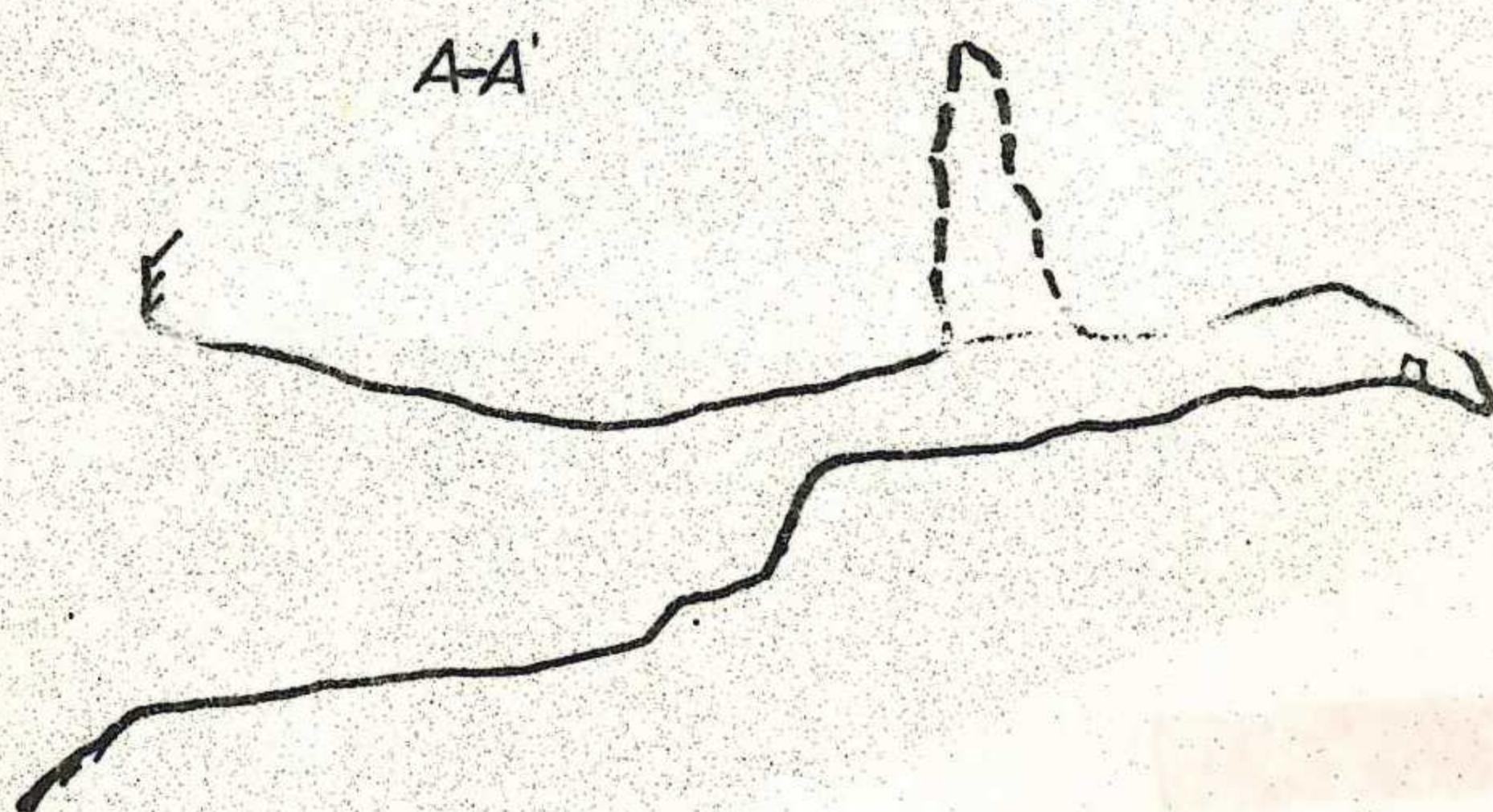

fig. 2

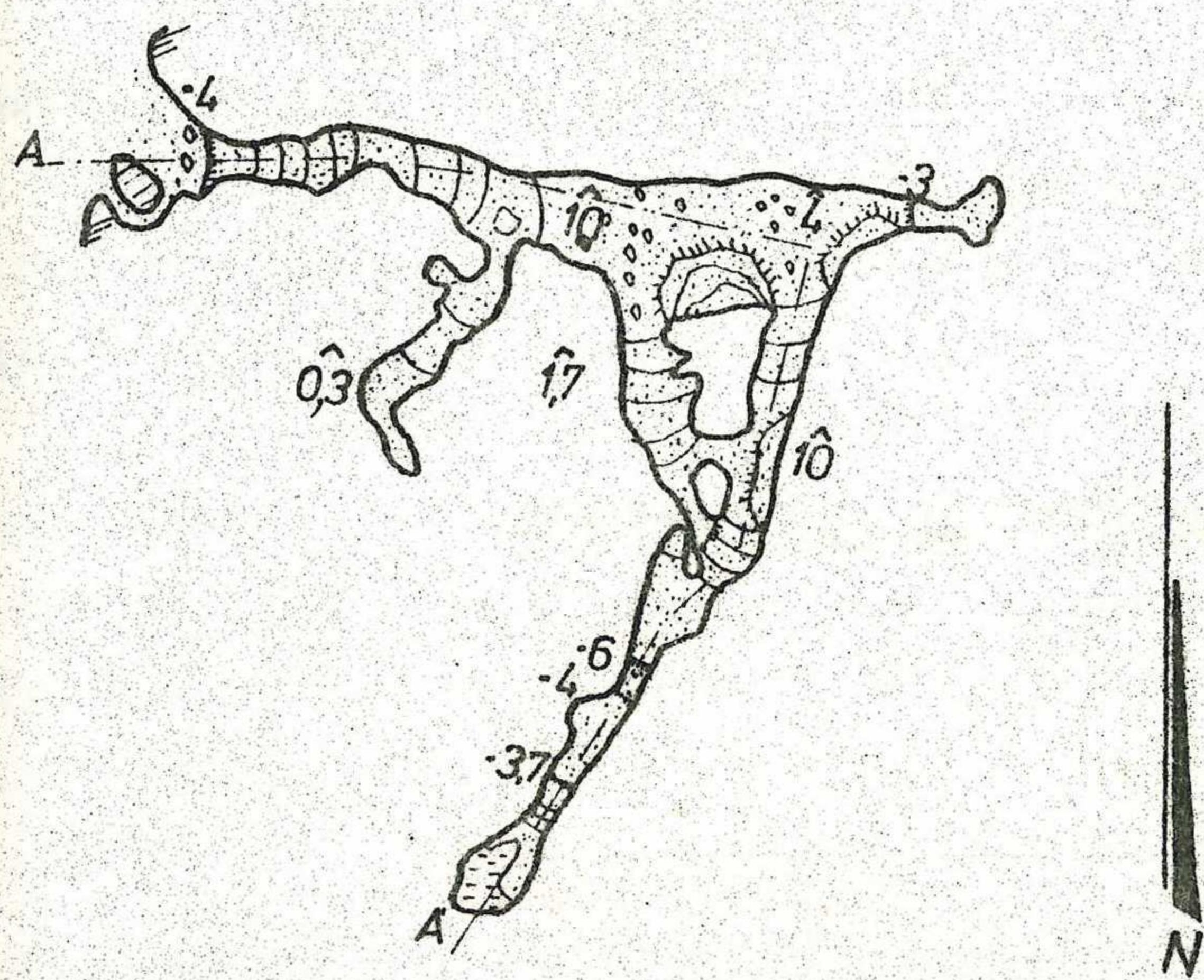
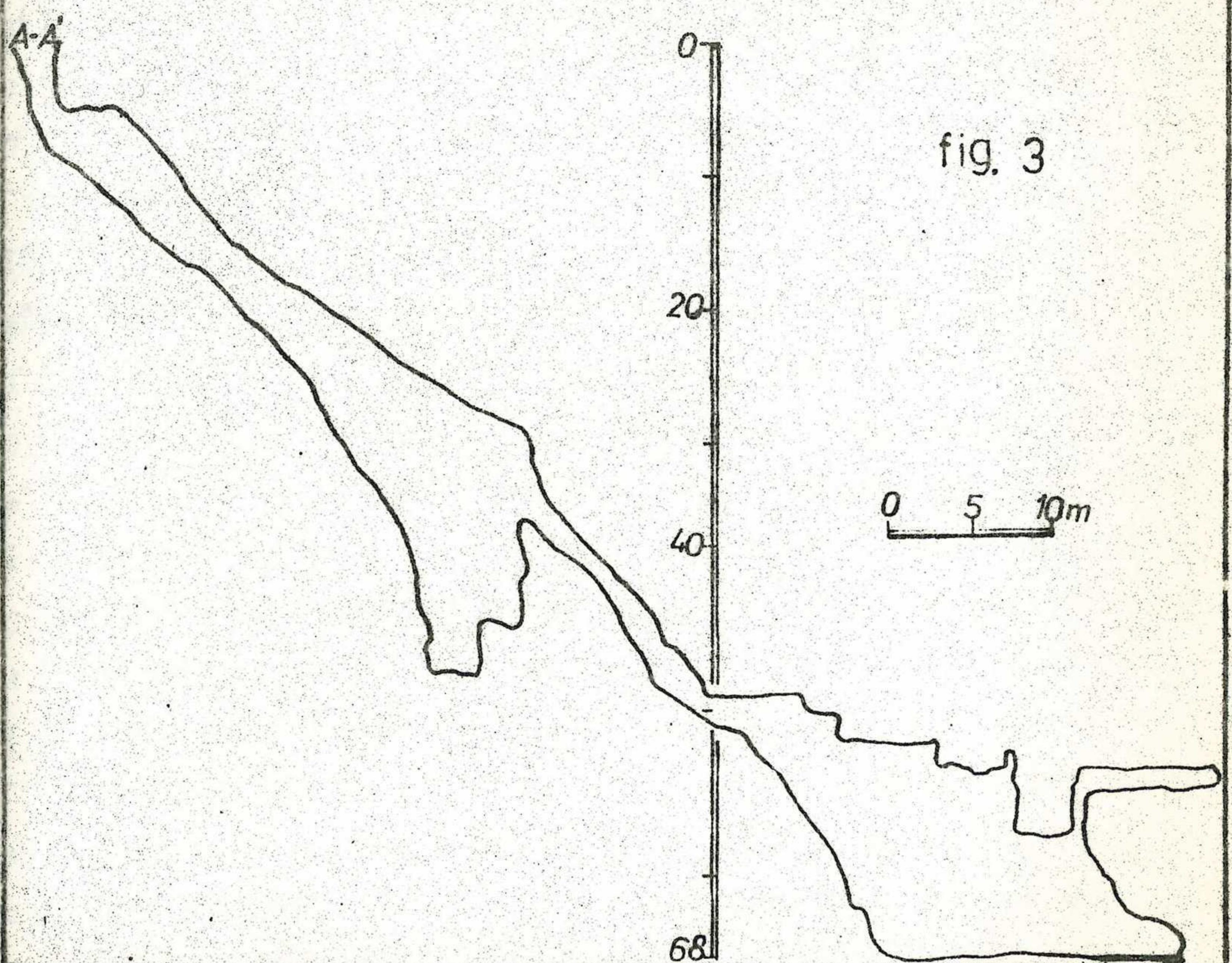

fig. 3

-OS 22 Cahtice R,S.Cehoslovacă-Solovic Milan, Juro Kouril, Jaroslav Carajsky, - 26 iulie 1979

2. Localizare: Altitudine relativă 5 m, absolută 935 m.

Se urcă pe valea Tesnei pînă la confluența cu valea Prăgușul. După ce se trec cele două săritori, Prăgușul Mare, respectiv Prăgușul Mic, se ajunge la o intersecție de poteci. Din acest punct, lateral în versantul stîng, la +5 m altitudine relativă, după un pilon de copaci tineri se deschide intrarea peșterii-aven.

3. Dimensiuni: LUNGIME 163 m., DENIVELARE -68 m.

4. Tipul de peșteră: descendantă.

5. Descrierea peșterii: Dimensiunile deschiderilor - 4 x 3 m; 0,7 x 0,6 m

Pestera are o deschidere principală de 4 x 3 m, iar spre dreapta alte două deschideri de mici dimensiuni. Galeriile, care pleacă de la cele două intrări, se unesc la patru metri de intrarea principală deasupra unei săritori de -4 m. De la baza acestei săritori galeria coboară în pantă de 30° , avînd o lățime medie de 2-3 m. Podeaua galeriei este formată dintr-o îngrămadire de bolovani (grotă hotiș). După 12 m galeria se largeste avînd aspect de sală. La intrarea în această sală, în partea dreaptă se poate observa deschiderea joasă a unei galerii laterale, pe care se poate înainta 15-20 m înălțime. Sala propriu-zisă are o formă alungită, dezvoltată pe direcția galeriei principale. Din această sală se desprind două galerii, care coboară în pantă și delimităză doi pilieri. Prima galerie se întinde cu a doua într-o mică sală, după coborârea unei săritori de 6,1 m. Cea de-a doua galerie coboară în pantă pe toată lungimea ei avînd sectorul inferior acoperit cu mondmilch. De la jonctiunea celor două galerii (sala de mici dimensiuni), peștera este dezvoltată pe o diaclază, cu podeaua întreruptă de o succesiune de săritori din care cea mai mare are înălțimea de 6 m. După coborârea ultimei

săritori de -3,7 m, galeria coboară în pantă pînă la nivelul unui lac adînc. În acest punct ne aflăm la cota -61 m a peșterii. Cel mai interesant aspect al peșterii îl constituie o mică galerie, care se deschide sub sărîtoarea de -3,7 m (cota -61 m). Aceasta după 2 m ajunge la buza unui puț de -8 m la baza căruia se găsește un al doilea lac. Diferența de nivel dintre cele două lacuri este de 8 m, iar distanța dintre ele este de 7 m.

Este destul de greu de explicat din ce cauză primul lac este suspendat deasupra celui de-al doilea și nu există comunicatie între ele. Sunt destul de rare cazurile în calcare cînd fundul unui lac să fie atît de bine impermeabilizat, mai ales că această acumulare de apă se află la capătul unei diaclaze.

2143 AVENUL DIN PURCARETE (fig.4) Catalog 6

3

1. Explorare: Data descoperirii - 16 iulie 1979 - Roată Spîn, Jonescu Ion. Cartare: 26 iulie 1979. C.S. "Focul Viu" București - Adrian Solomon, Hanumolo Stefan.

2. Localizare: Altitudine relativă 10 m, absolută 962 m.

Se urcă pe valea Tesnei pînă la confluența cu valea Prăgușul și valea Purcărete. Se urmărește valea Purcărete de-a lungul talvegului printr-o pădure deasă pînă sub vîrful Ciolanul Mic (cota 1020 m). După ce se trece prin două poieni, prima la altitudinea de 970 m, iar a doua la 965 m, se continuă drumul pe curbă de nivel pe o distanță de 45 m, pînă se ajunge deasupra intrării avenului, la altitudinea de 962 m.

3. Dimensiuni: LUNGIME 62,5 m., DENIVELARE 32 m.

4

4. Tipul de peșteră: descendantă

5. Descrierea peșterii: Dimensiunile deschiderii - 3 x 3 m.

Puțul de la intrare al avenului are o verticalitate de 22 m, care ajunge în capătul din amonte a unei săli cu lungimea de 28 m, iar lățimea de 10-12 m. Sala coboară în pantă, avînd podeaua acoperi-

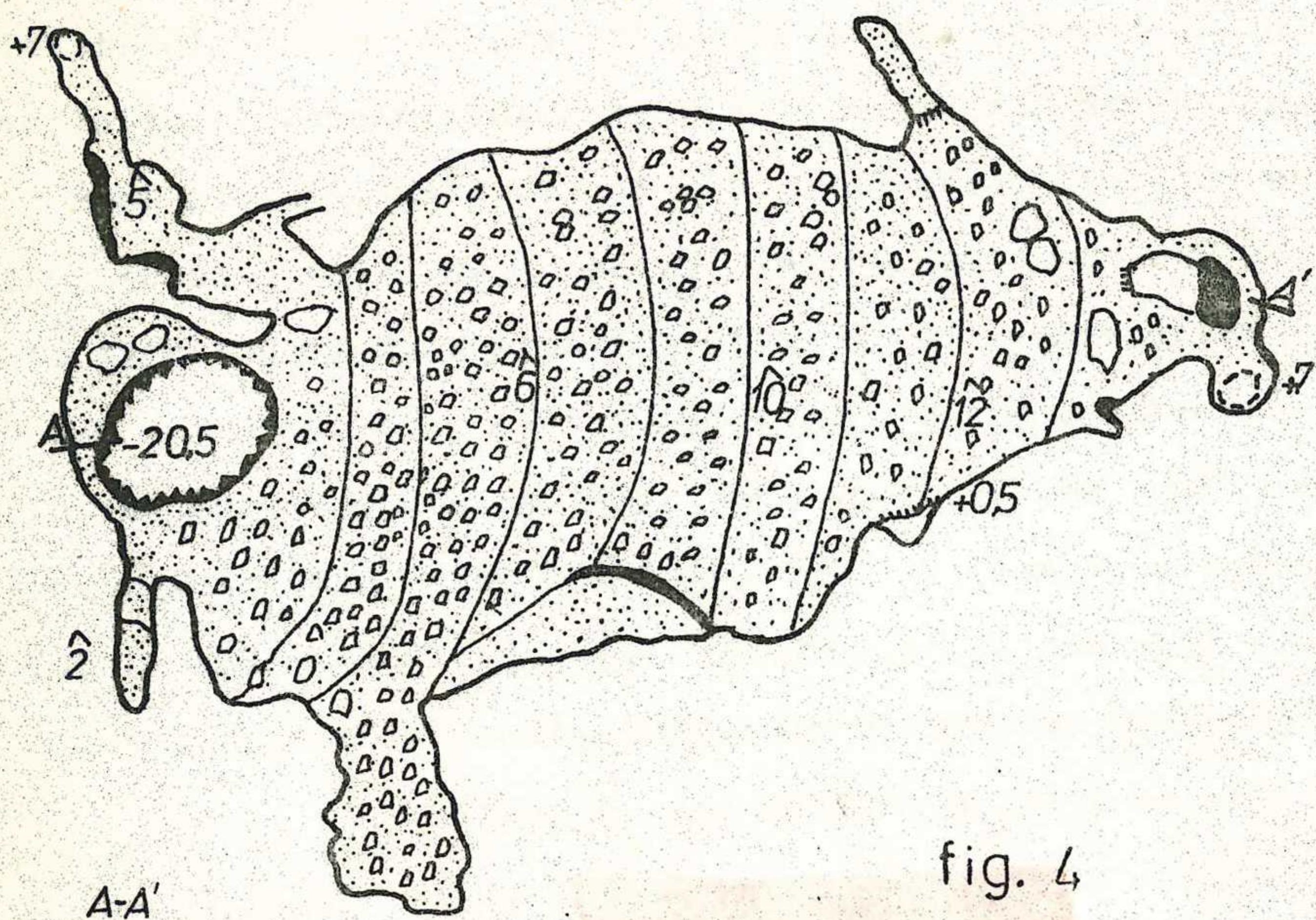

fig. 4

0
-5
10
32m

0 2 10m

N

A-A'

tă cu bolovani și prezintă cîteva diverticole de dimensiuni reduse. Înălțimea sălii este de la 6 m la 12 m. În capătul sălii se poate observa un horă de 17 m.

2143

AVENUL DIN POTECA (fig.5) Catalog 10

1. Explorare: Data descoperirii - 26 iulie 1979. Cartare - C.S. "Focul Viu" București - Roată Sorin, OS 22 Cahtice - Varoslav Kouril, Michal Dvorsky.

2. Localizare: Altitudine relativă 110 m (față de valea Crovului cu apă), altitudine absolută 950 m.

Se urcă pe valea Țesnei pînă la confluența cu valea La Scări, urmîndu-se în continuare firul văii La Scări, pînă la locul numit Poiana Izvorului. În această poiană există o stînă părăsită și tot aici este un ponor alimentat de izvorul care apare la cca. 50 m în amonte. Din această poiană se urcă pe potecă spre cumpăna de ape Țesna-Coșugtea, peștera găsindu-se în pădure chiar pe cumpăna de apă.

3. Dimensiuni: LUNGIME 30 m, DENIVELARE 24 m.

4. Tipul de peșteră: descendență

5. Descrierea peșterii: Dimensiunile deschiderii $0,7 \times 0,5$ m

Avenul are o intrare de mici dimensiuni. Puțul principal are o verticală de -24 m. Dimensiunile puțului, mici la început, se largesc spre fundul avenului, care are o lungime de 6 m. Podeaua este scoperită cu bolovani.

2143

AVENUL "FRIGULUI DE LA PRAGUȘ

Catalog 19

1. Explorare: Data descoperirii - 4 august 1979. Cartare: C.S. "Focul Viu" București: Roată Sorin Toma Liana, OS 22 Cahtice - Zoldfay Iaro, Sadlon Iano

2. Localizare: Altitudine relativă 20 m, altitudine absolută 930 m.

Se urcă pe valea Țesnei pînă la confluența cu valea Prăgușului. După ce se trece de a doua săritoare numită Prăgușul Mic, se

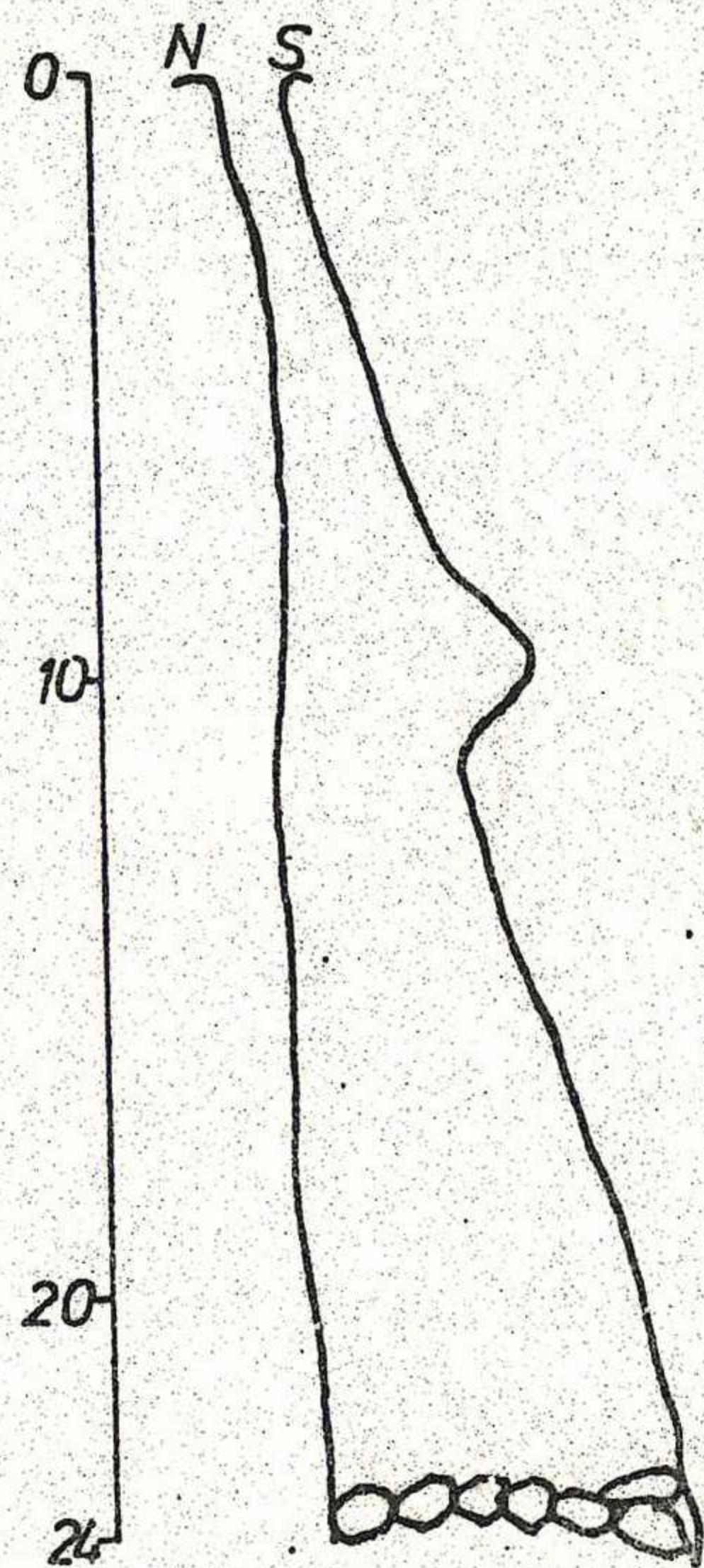

fig. 5

urcă în amonte cca. 100 m, pînă în dreptul unui mic affluent, care apare din versantul drept. De la talvegul văii principale, pînă la peşteră sunt aproximativ 50 m. Peştera se află la 50 m de valea Prăguşul, în versantul drept al acestuia.

3. Dimensiuni: LUNGIME 70 m, DENIVELARE 38,5 m.

4. Tipul de peşteră: descendentală.

5. Descrierea peşterii: Dimensiunile deschiderii 4 x 2 m.

Avenul începe cu un puț de 7 m urmat de o scurtă galerie în pantă, care se continuă cu o succesiune de săritori, separate de galerii orizontale pînă la penultimul puț de 8 m. În acest punct galeria se continuă cca. 4 m orizontal, după care urmează o ultimă săritoare de 2 m. După coborîrea acesteia capătul peşterii este marcat de o treaptă de + 2m.

2125

AVENUL DIN VALEA PALTINU (fig.6) Catalog 19

1. Explorare: Data descoperirii - iunie 1978 - George Ponta, Cartarea C.S. "Focul Viu" București - Munteanu Doru, Dușa Mircea, Hanumolu Stefan, George Ponta, Halași Gabor (Liliacul Arad).

2. Localizare: Altitudine relativă cca. 150 m, absolută 880 m.

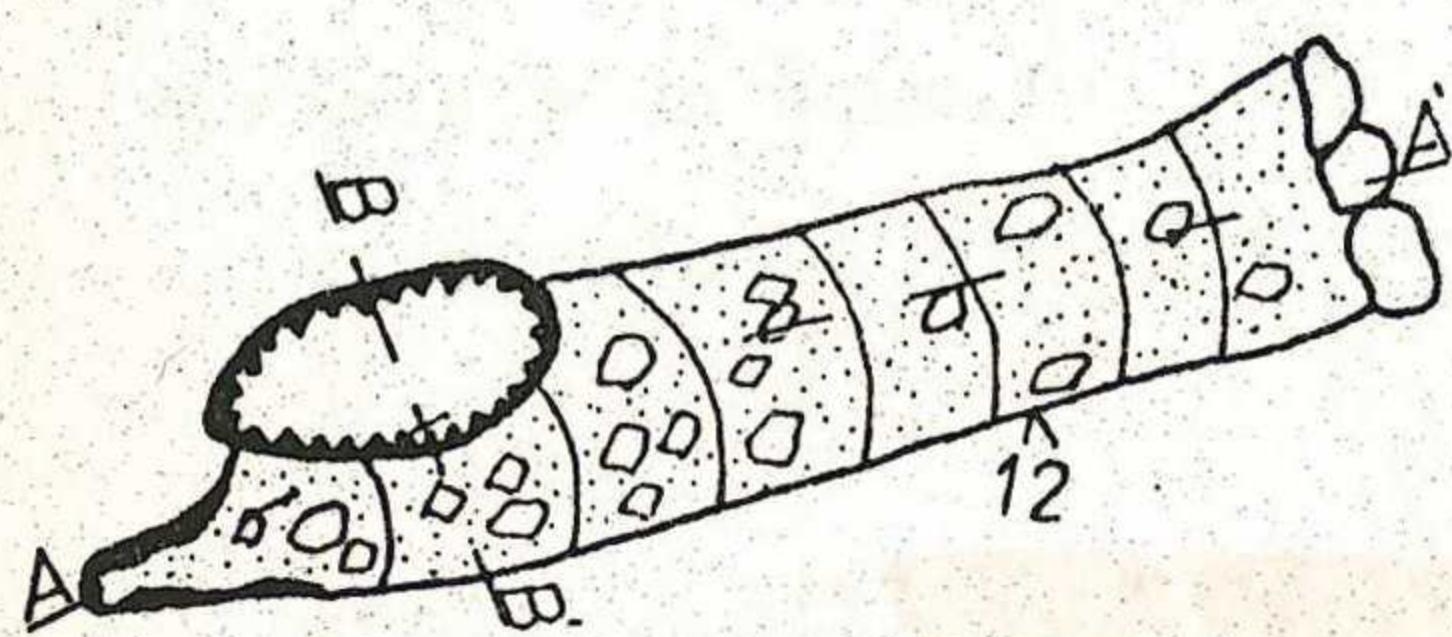
Se urcă pe valea Țesna pînă la confluența cu valea La Scări. Din acest punct se urmează firul văii La Scări pînă în Poiana Izvoarelor, de unde se traversează o creastă secundară pînă în poiana Crovului cu apă, care se găsește sub Piatra Coșuștei. Din Poiana Crovului cu apă se merge pe poteca ce trece prin poiana Feregari, de unde se poate observa obîrșia văii Paltinu. În versantul stîng al acestei văi se găsește intrarea avenului din valea Paltinu.

3. Dimensiuni: LUNGIME 27,5 m, DENIVELARE 18 m.

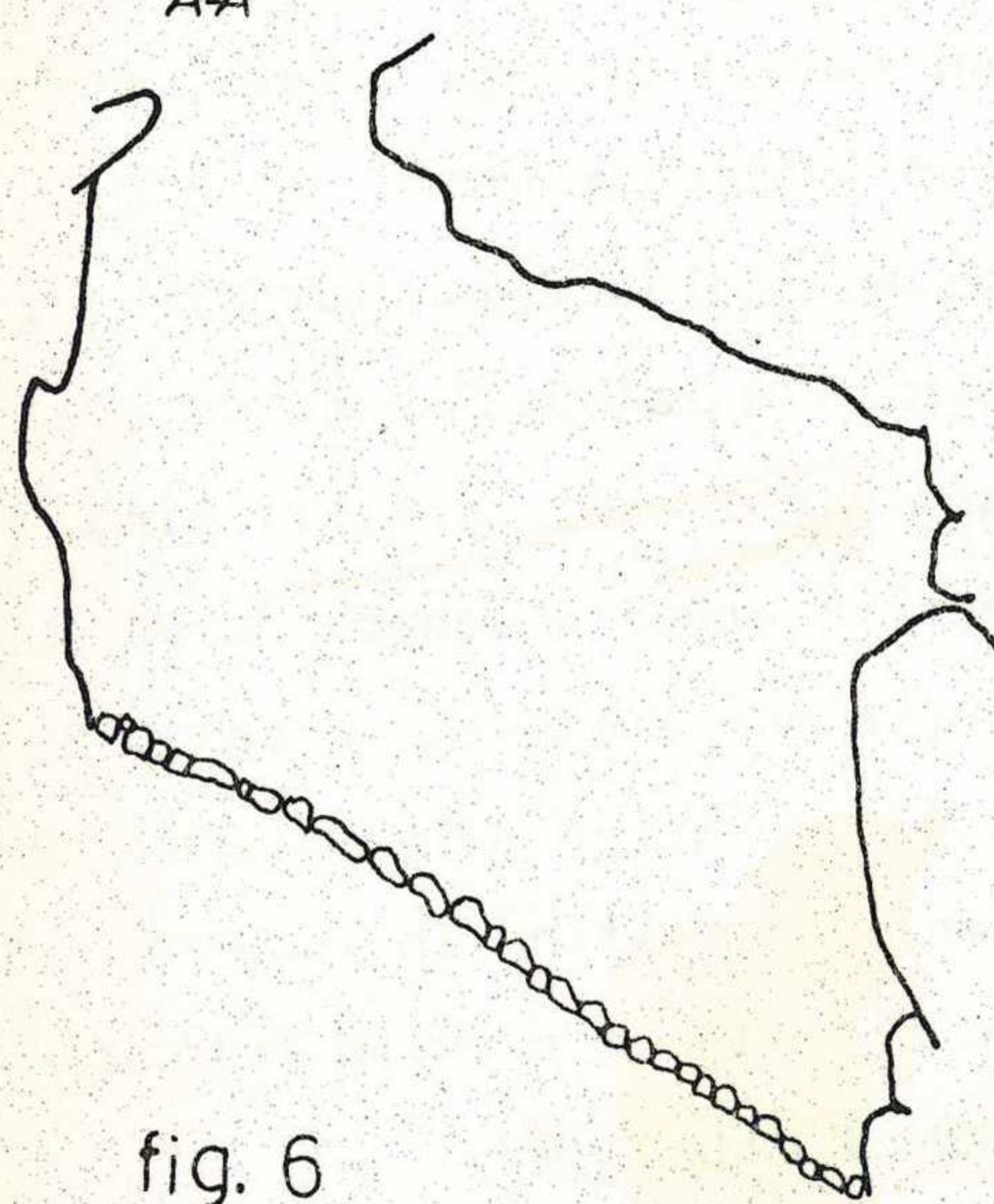
4. Tipul de peşteră: descendentală.

5. Descrierea peşterii: Dimensiunile deschiderii 4 x 2 m.

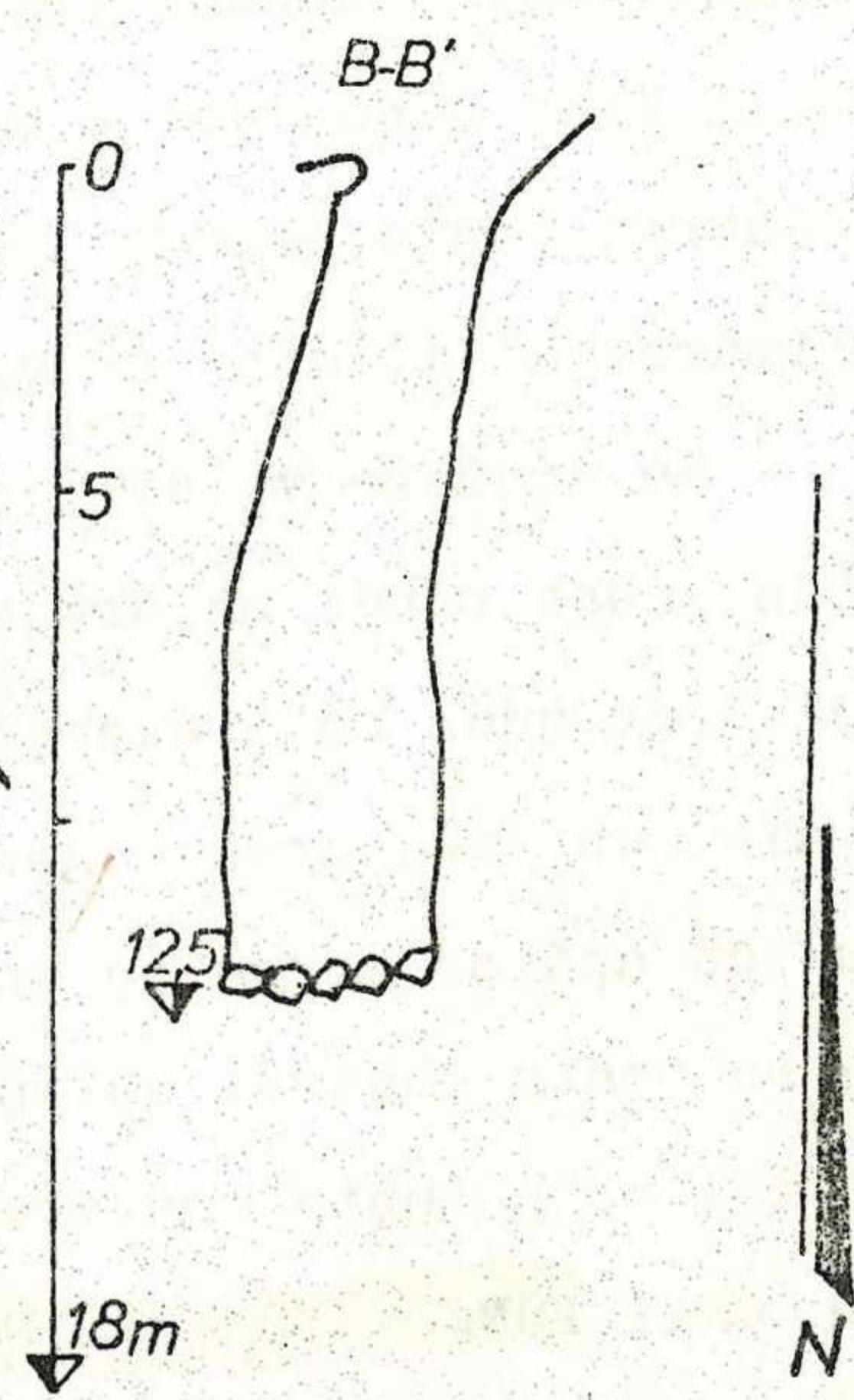
Intrarea avenului are o formă ovală, cu axa mare dezvoltată pe direcția E-W. După coborîrea unei verticale de 12,5 m se ajunge

AA'

BB'

0 2 10m

ge în partea superioară a unei săli cu podeaua în pantă de 30° , acoperită cu bolovani. Înălțimea sălii este de 10-13 m. Avenul se termină în fundul de sac, putindu-se observa clar că a fost format pe o fractură cu direcția E-W.

2125 PESTERA DIN VALEA PALTIŅU (fig.7) Catalog 20

7

1.Explorare: Data descoperirii - iunie 1978. Cartare - C.S."Focul Viu" București - Doru Munteanu, Mircea Duga, Stefan Hanumolo, George Ponta, Gabor Halași (Liliacul Arad).

2.Localizare: Altitudine relativă 150 m, absolută 880.

In versantul stîng al văii Paltinu, la cca. 25 m de deschiderea avenului se găsește intrarea joasă a peșterii din valea Paltinu, care este greu de identificat fără insotitor.

3.Dimensiuni: LUNGIME 34,8 m, DENIVELARE +1 m.

4.Tipul de peșteră: suborizontală.

5.Descrierea peșterii: Dimensiunile deschiderii 0,8 x 0,5 m.

Peștera are o intrare de mici dimensiuni și este formată dintr-o galerie cu înălțimea medie de 0,8-1 m. In unele locuri apar rădăcini din tavan. Peștera este dezvoltată pe aceiași fractură care a dat naștere avenului cu același nume. Podeaua este acoperită cu depozite de argilă. Tavanul coboară spre capătul peșterii pînă la 0,3 m și galeria devine impenetrabilă.

ABSTRACT

Caves of upper section of Țesna Valley

Geological and hydrogeological description is delivered of an area situated at 800 - 1000 m altitude, on the ridge of the Mehedinți Mountains, between Țesna and Coșuștea basins. Seven caves and potholes, up to 67 m deep are described.

000000-000000